

Sociaal én Artistiek?

Oeps!!! Kunnen we dat? ... en voor wie?

Introductie bij de slotbijeenkomst Unplugged! Van Arts in Society Award op 1 oktober 2022, door Heike Langsdorf en Simone Basani (radical_hope)

Foto © Ernst Marechal

Ter introductie willen we vermelden dat op dit moment, terwijl wij spreken, een van de grootste kunstmanifestaties in Europa van dit moment, Documenta 15, in haar laatste jaren een enorm platform geeft aan wat radical_hope het 'sociaal-artistieke' in de kunst zou willen noemen.

We zouden kunnen zeggen dat het sociaal-artistieke met zo'n exposure (opnieuw in de Centraal-Europese kunstsfeer) 'mainstream' wordt.

Blootgesteld, bekritiseerd, bewonderd, erkend in hun waarde of niet begrepen in hun aard vragen de belangrijkste werken en projecten die op Documenta 15 werden tentoongesteld, voor zowel liefhebbers als tegenstanders hetzelfde: waar zijn de kunstenaars en voor wie doen ze wat ze doen?

Dit brengt ons bij ons, bij de groep die we hier vandaag zijn... en bij wat wij, Simone en Heike, hebben gedaan en ervaren in de context van het samenwerken met velen van jullie in het kader van Arts in Society Award (AISA).

Als we als radical_hope gevraagd worden om 'als mentoren' te werken, kijken we eerst naar de situatie van de mensen met wie we werken. In dit geval de kandidaten van AISA (Dēmos en Cera) die als organisatie o.a. kunstenaars ondersteunen om hun eigen participatieve kunstpraktijken te ontwikkelen of te gaan verkennen.

De beslissing om sociaal-artistieke praktijken te ontwikkelen is nooit gemakkelijk in een culturele sfeer waar deze link (tussen sociaal en artistiek) nog steeds wordt gezien als een aantasting in hun 'zuivere waarde'. Dit heeft alles te maken met een aantal vaste ideeën en verwachtingen uit die context. Vaak worden kunstenaars die hun capaciteiten inzetten in het sociale gezien als voortkomend uit een puur artistiek parcours en anderzijds worden mensen die vanuit het sociale werken gezien als niet geschikt voor een artistieke loopbaan.

De uitdaging voor ons is hoe we de relatie tussen deze twee domeinen in vraag kunnen stellen, hoe we deze scheiding kunnen (proberen te) overstijgen.

Bij het werken met de kandidaten van AISA hebben we ernaar gestreefd de praktijkwerkers - of ze nu door het sociale, door het artistieke, door andere sferen of door beide zijn geïnformeerd - te ondersteunen in het werk dat ze ontwikkelen. We wilden de praktijk op de voorgrond plaatsen en - voor even althans - het kijken naar de resultaten opschorten.

AISA fungeert als één van de ambassadeurs van het sociaal-artistieke in Brussel en Vlaanderen, dus denken we dat het in deze context heel belangrijk is om de bestaansvoorwaarden van deze praktijken en hun veld te erkennen. Om dit samen met AISA kandidaten/kunstenaars te doen hebben we voorgesteld dat we allemaal zouden werken met een aanpak genaamd Through Practice. Dit is een methodologische benadering van artistiek onderzoek die radical_hope voortdurend ontwikkelt. Through Practice werken betekent dat we 'al doende en door het doen te bevragen' onderzoeken wat de kern is van ons onderzoeksverlangen - waar we echt mee bezig zijn als we 'aan het werk' zijn - en juist die kern van de praktijk laten zien en delen met een publiek dat niet noodzakelijkerwijs in hetzelfde veld vertoeft.

Waarom?

Omdat dit de taak is van zowel artistieke als sociale beoefenaars: beide worstelen (nog steeds) om zich te ontdoen van een aura die ze meedragen - een aura van genialiteit of van hulpvaardigheid ('helpaholic'). Het is de moeite waard om het 'kernbelang' van beide gebieden, het artistieke en het sociale, te onderzoeken: we zouden onverwachte mogelijke relaties kunnen ontdekken, misschien dat ze in sommige gevallen interessant complementair zijn, als we dat willen. Het artistieke gebruikt 'tonen', 'gezien, gevoeld, gewaarworden' als het belangrijkste instrument om een publiek aan te spreken - voor het sociale veld is het publiek de ander, die een dienst ontvangt.

Hier ligt wellicht de vraag naar aanleiding van de bovenstaande beschouwing: wanneer hebben we het complementaire karakter van 'leven' en denken door middel van praktijken verloren?

De live-presentaties die tijdens de slotbijeenkomst 'Unplugged' worden gepresenteerd zijn pogingen om beide 'naturen' te omvatten: het esthetische (tonen, voorstellen) en het sociale (samenzijn met en betrokkenheid bij anderen).

En eindigend met een korte duik in het etymologisch woordenboek * - we waren verbaasd opnieuw te vergeten: 'sociaal' betekent historisch gezien "gewijd aan of betrekking hebbend op het huiselijk leven" "samenleven met anderen". Dit woord komt van het Latijnse socialis dat "van gezelschap, van bondgenoten" betekent, dat op zijn beurt is ontstaan uit de proto- Indo-Europese wortel *sekw- dat "volgen" betekent. Dus ja, op een plaats zijn waar we (zelfs onbekende) dingen vertrouwd maken, waar we bondgenoten maken, in vertrouwen blijven en goed samen zijn - even niet in een soort concurrentie- en productiemodus.

Proost!!!

* etymoline.com / entry: "social" (24/10/2022, 07:01AM)